

Forbud mot kjøp av renholdstjenester fra virksomhet som ikke er godkjent

Innkjøpers plikter

Arbeidstilsynet
Faktaark

Foto: Colourbox.no

Alle renholdsbedrifter skal være godkjent av Arbeidstilsynet for lovlig å kunne tilby renholdstjenester.

Det er kun tillatt å kjøpe eller leie inn renholdstjenester fra virksomheter som er registrert i Arbeidstilsynets godkjentregister på Arbeidstilsynets nettsider (forskrift 2012-05-08 nr. 408).

Dette gjelder ikke for forbruker som kjøper renholdstjeneste til privat bruk. Det er likevel viktig å være oppmerksom på at virksomhet som leverer tjenester til forbrukermarkedet må være godkjent og ha HMS-kort for renholdsbransjen.

Arbeidstilsynet vil føre tilsyn med at bestemmelsene i forskriften følges. Overtredelse av regelverket kan medføre straffeansvar for virksomheten og enkeltpersoner etter arbeidsmiljølovens kapittel 19.

Renholdsvirksomheter skal godkjennes av Arbeidstilsynet
Alle virksomheter som tilbyr renholdstjenester, enten de tilbyr tjenester til næringslivet eller forbruker-/privatmarkedet, er pålagt å ha godkjenning fra Arbeidstilsynet. Kravet gjelder også enkeltpersonforetak med og uten egne ansatte.

Alle renholdere skal ha HMS-kort fra Arbeidstilsynet
Godkjenningsordningen har også et krav om at alle renholdere skal være utstyrt med synlig HMS-kort fra Arbeidstilsynet. Hensikten er å identifisere hvem man er og hvem man arbeider for. Kravet til HMS-kort gjelder også de som driver alene og de som leier ut arbeidstakere som utfører renholdstjenester.

Hvilke regler gjelder for deg som kjøper renholdstjenester?

- Du plikter å sjekke at firmaet du kjøper renholdstjenester fra står oppført i renholdsregisteret på www.arbeidstilsynet.no/renholdsregisteret.
- Du plikter å informere renholdsleverandøren i dine kontrakter om at renholderne minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter (**informasjonsplikt**).
- Dersom du driver næringsvirksomhet, og dersom det ikke brukes underleverandører, har du en plikt til å påse at allmenngjøringsforskriften etterleves (**påseplikt**).
- Innleide renholdsarbeidere fra bemanningsforetak skal likebehandles. Dette betyr at de skal gis lønn og feriepenger og arbeidstid/ arbeidstidsordninger som om de hadde vært ansatt hos innleier. Du kan bli holdt økonomisk ansvarlig for brudd på reglene om likebehandling.
- Innkjøp av renholdstjenester fra ulovlig renholdsvirksomhet kan medføre straffeansvar for din virksomhet (foretaksstraff) og for enkeltpersoner.

For å sikre oppfyllelse av det nye regelverket anbefales det at kjøpere av renholdstjenester har følgende punkter i sine kontrakter med renholdsleverandører:

- kontraktsfest krav om å være godkjent og at alle renholderne skal ha gyldige HMS-kort, samt at renholdsleverandøren plikter å varsle dersom de mister godkjenningen eller skifter underleverandør.
- kontraktsfest plikten til å overholde lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskriften
- kontraktsfest plikt for renholdsleverandøren til å gi virksomheten tilgang på informasjon og dokumentasjon om lønns- og arbeidsvilkårene for renholdsarbeiderne
- kontraktsfest sanksjoner som heving og tilbakeholdelse av vederlag, regress og så videre, ved overtredelse av nevnte plikter.

Informasjons- og påseplikt for kjøpere av renholdstjenester

Informasjonsplikten innebærer at en kjøper av en renholdstjeneste i kontrakten med renholdsleverandøren må informere om at virksomhetens arbeidstakere «minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskriften». Informasjonsplikten følger av § 5 i forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett.

Påseplikten innebærer at kjøper av renholdstjenester skal ha systemer og rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at renholdsleverandøren tilbyr sine ansatte lønns- og arbeidsvilkår i henhold til forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter. Påseplikten følger av § 6 i forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett. Bestemmelsen sier ikke noe om hva kjøper konkret må gjøre for å overholde påseplikten. Forskriften overlater med andre ord til den enkelte virksomhets skjønn å vurdere hvilke systemer og rutiner som i den enkelte situasjon er nødvendig for å oppfylle påseplikten.

Påseplikt for kjøper av renholdstjenester gjelder bare der hvor kjøper driver næringsvirksomhet, og dersom renholdsleverandøren ikke bruker underleverandører. Alminnelige forbrukere er ikke pålagt påseplikt.

Verken allmenngjøringsloven eller forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett gir kjøper av renholdstjenester rett til å utføre kontroll overfor renholdsleverandøren. Kjøper må derfor skaffe seg adgang gjennom en kontraktsbestemmelse.

Samordning og HMS

Kjøpere av renholdstjenester har etter arbeidsmiljøloven §2-2 også plikter overfor andre enn egne arbeidstakere, herunder innleide. Dette innebærer at kjøper må samarbeide med andre arbeidsgivere, det vil si renholdsleverandøren, for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Hvorfor er det innført krav om godkjenning i renhold?

Godkjenningsordningen for renholdsbransjen er et av flere tiltak myndighetene har iverksatt de siste årene for å øke seriositeten i en av de mest utsatte bransjene i norsk arbeidsliv.

Deler av næringen er preget av useriøse virksomheter, hvor både norsk og utenlandsk arbeidskraft jobber under ulovlige og uverdige lønns- og arbeidsvilkår. Renholdsyrket er fysisk belastende, og tids- og arbeidspresset er høyt. Bedrifter som bevisst bryter arbeidstids-bestemmelsene i arbeidsmiljøloven, som ikke lønner etter allmenngjort tariff, og som ikke betaler skatter og avgifter, ødelegger for de som ønsker å drive lovlig og seriøst.

For å bli godkjent, må renholdsvirksomheten blant annet dokumentere at de er tilknyttet godkjent bedriftshelsetjeneste, oppfyller kravene til verneombud og arbeidsmiljøutvalg, lønner etter allmenngjort tariff, har skriftlige arbeidsavtaler og yrkesskadeforsikring. De må også være registrert i enhetsregisteret, foretaksregisteret, merverdiavgiftsregisteret og arbeidstaker- og arbeidsgiverregisteret. For komplett oversikt, se www.arbeidstilsynet.no.

Alle godkjente renholdsvirksomheter må innen 31. januar hvert år sende inn «årlig melding» til Arbeidstilsynet som bekreftelse på at de fremdeles oppfyller vilkårene for godkjenning. Dersom dette ikke lenger er tilfelle, vil Arbeidstilsynet tilbakekalle godkjenningen, og slette virksomheten fra registeret over godkjente virksomheter.

Tips Arbeidstilsynet om kritikkverdige og ulovlig forhold

Alle kan melde fra til Arbeidstilsynet om forhold de mener er i strid med arbeidsmiljøloven. Arbeidstilsynet har plikt til å holde melderens navn hemmelig. Vi ber likevel om navnet ditt, slik at vi har mulighet til å ta kontakt for mer informasjon. Arbeidstilsynet vil vurdere meldingen, og eventuelt følge opp med inspeksjon, pålegg eller anmeldelse når forholdene tilsier dette. Du finner skjema på tips.arbeidstilsynet.no.

Nyttige lenker:

Mer informasjon om Godkjenningsordningen for renholdsbransjen: www.arbeidstilsynet.no

Renholdsregisteret: www.arbeidstilsynet.no/renholdsregisteret

«Forskrift om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester» er tilgjengelig i sin helhet på www.lovdata.no.

Informasjon om hvilke lønns- og arbeidsvilkår som gjelder innenfor renhold finnes på www.arbeidstilsynet.no.